

Zagreb, 2. rujna 2016.

ODGOVORI HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE VIJEĆU STUDENATA VELEUČILIŠTA I VISOKIH ŠKOLA REPUBLIKE HRVATSKE

Na koji način planirate povećati izdvajanja za obrazovanje iz državnog proračuna, s ciljem približavanja prosjeka zemalja EU? Molimo da navedete konkretne mjere.

Hrvatska znatno zaostaje za prosjecima EU i ne slijedi njene preporuke i direktive. Tako je EU prosjek za obrazovanje oko 4,5% BDP-a, dok se u Hrvatskoj izdvaja samo 3,5% - s posebnom napomenom da u apsolutnim iznosima brojke izgledaju još poraznije jer je BDP 2015. još uvijek niži nego što je bio 2011. godine. EU prosjek za znanstvena istraživanja premašuje 2% dok je hrvatski oko 0,7%. Isto tako potrebno je istaknuti da su ekonomsku krizu znatno lakše premostile one članice EU koje su upravo u tom razdoblju, a prema preporukama Europske komisije, pojačano ulagale u obrazovanje i znanstvena istraživanja. Također, uslijed konstantnog smanjivanja sredstava za odgoj i obrazovanje, visoko obrazovanje i znanstvena istraživanja tijekom Kukuriku mandata danas nema dovoljno novca ni za redovnu djelatnost, a kamo li za razvoj i poboljšanje sustava.

Zbog toga je nužno odmah u 2016. u državnom proračunu osigurati dovoljno sredstava za redovnu djelatnost sustava obrazovanja i znanosti, što konkretno znači da bi proračun MZOS-a minimalno morao biti na razini iz 2011. godine - da se sa 11.5 povećava na 12 milijardi kuna. Isto tako potrebno je odmah pokrenuti mjere za povećanje ulaganja u sustav iz ostalih izvora kao što su poticanje donacija privatnog sektora te učinkovitije korištenje sredstava iz raspoloživih fondova EU.

U HDZ-u na znanost i visoko obrazovanje gledamo kao na bitan čimbenik pokretanja gospodarstva i razvoja društva u cjelini, za razliku od politike SDP-ove vlade koja je ignoriranjem znanosti i visokog obrazovanja dovela do stigmatiziranja znanstvenika i profesora kao svojevrsnih „društvenih parazita“ koji isključivo troše proračunska sredstva, a gotovo ničim ne pridonose razvoju i napretku društva. Smanjenim financiranjem u prošle se četiri godine urušila kvaliteta sustava visokog obrazovanja u svim segmentima, a osobito u segmentu ljudskog potencijala.

Zbog toga smo u našem programu predvidjeli uvođenje novih izvora financiranja visokoga obrazovanja i znanosti. Primjerice, promjenama zakonodavnog okvira uspostaviti ćemo mehanizme stvarnoga programskog financiranja koji će visokoškolskim institucijama, odnosno njihovim čelnicima i jedinicama, omogućiti veću autonomiju, ali i odgovornost pri planiranju i provedbi istraživačkih aktivnosti te razvoju ljudskih potencijala uz stimulativan sustav nagrađivanja djelatnika.

Navedimo dio posebnih mjera kojima bi se dodatno povećalo ulaganje u sustav visokog obrazovanja:

- uspostava izravne financijske potpore akademskim strukturama za apliciranje na sredstva iz projekata i programa EU;
- već spomenuta porezna stimulacija donacija u institucije visokog obrazovanja i znanosti;
- poticaji za razvoj programa cjeloživotnoga učenja na visokim učilištima;
- unaprjeđenje sustava različitih poticaja za upis studija deficitarnih struka;
- poticanje sudjelovanja privatnog sektora u financiranju kako redovitog obrazovanja, tako i usavršavanja uz rad.

Smatrate li da je potrebno izmijeniti modele dodjeljivanja potpora i uvjete ostvarivanja prava u području studentskog standarda, a s ciljem pružanja istih mogućnosti što većem broju studenata (smještaj, prehrana, stipendije i prijevoz)? Molimo navedite konkretne mjere.

U Hrvatskoj se na godišnjoj razini u studentski standard ulažu znatna sredstva. Najveći dio sredstava troši se na subvencije studentskog smještaja i prehrane, a manji dio na studentske stipendije. Kako bismo u budućnosti omogućili jednaku priliku za studiranje svim hrvatskim građanima moramo uvesti pravednije kriterije i pravedniju raspodjelu dostupnih sredstava. Prvi korak je povećanje direktnih potpora studentima lošijeg socioekonomskog statusa kroz povećanje broja i iznosa stipendija. Radi veće pravednosti napraviti ćemo jedinstveni registar stipendija u kojem će biti evidentirane sve stipendije na državnoj i lokalnoj razini kako bismo onemogućili da pojedini studenti dobivaju po dvije i više stipendija, dok neki studenti kojima je ona potrebna ne ostvare pravo niti na jednu. Također, uvesti ćemo pravednije kriterije vrednovanja imovinskog i dohodovnog cenzusa kako se sustavom ne bi manipuliralo. Stoga ćemo dodatnu energiju usmjeriti u razvoj kriterija i procedura provjere kojima će svi relevantni faktori ekonomskog statusa ući u obračun (primjerice broj nekretnina koje članovi kućanstva posjeduju). Jednako tako moramo osigurati da se te stipendije obavezno isplaćuju od samog početka akademske godine kako bi bile istinska pomoć ugroženim studentima. Potrebno je istaknuti da će se reformama i dalje zadržati stipendije koje potiču izvrsnost te da će se nastaviti raditi na daljnjem poboljšanju, pojednostavljivanju i ubrzanju dodjela stipendija. Udvostručit ćemo broj stipendija, u prve 2 godine mandata osigurati ćemo stipendije za najmanje 6.000 studenata slabijeg imovinskog statusa i najmanje 3.000 studenata upisanih u STEM studije te ćemo financirati najmanje 8.000 učenika za deficitarna obrtnička zanimanja.

Osim direktnih potpora i dalje treba nastaviti s reformama u sustavu studentskog smještaja i prehrane. Prema istraživanju EUROSTUDENT 2015. samo 8% hrvatskih studenata je smješteno u studentskim domovima, što je gotovo dvostruko manje od europskog prosjeka. Sredstvima Europskog socijalnog fonda nastaviti ćemo projekte obnove i izgradnje novih smještajnih kapaciteta i do 2020. značajno povećati smještajne kapacitete. Uz to, promijenit će se i uvjeti za smještaj u studentski dom te omogućiti lakše ostvarivanje prava na smještaj studentima lošijeg socioekonomskog statusa. Reformirat ćemo i pravilnik o studentskoj prehrani koji je za vrijeme ministra Jovanovića donio poskupljenje studentske prehrane i do 100% te generirao još veće dugove Studentskih centara.

Ovaj neuspješni model koji je generirao mnoštvo dugova zahtjeva promjenu modela na način na koji će studenti biti zadovoljni s nutricionističkom vrijednošću obroka, a u kojemu Studentski centar neće generirati dugove. Iz sredstava Europskog socijalnog fonda osigurat ćemo besplatnu prehranu, smještaj i prijevoz studentima u skladu s imovinskim cenzusom.

Smatrate li da se visoko obrazovni sustav RH sastoji od previše studijskih programa (1373 programa)? Ako da, na koji način ih planirate dugoročno uskladiti s potrebama tržišta rada?

Mreža visokih učilišta nije revidirana od 2011. godine. Provodi se, kao što ste rekli 1.337 programa! Sustav vrednovanja je vrlo skup i zahtjevan. Agencija za znanost i visoko obrazovanje ima odgovarajuće stručnjake i može s nadležnim ministarstvima u relativno kratkom roku predložiti jednostavniji i učinkovitiji sustav vrednovanja visokih učilišta i javnih instituta (Zakon o kvaliteti...). Zajednički rad Nacionalnog vijeća, Agencije i ministarstava treba dovesti do revizije mreže visokih učilišta, modernizacije obrazovnih programa i restrukturiranja javnih instituta.

Rješenje ovog problema je u hitnoj izmjeni zakona o Agenciji za znanost i visoko obrazovanje koja ima odgovarajuće stručnjake i može s nadležnim ministarstvima u relativno kratkom roku predložiti učinkovitiji sustav vrednovanja sveučilišta i javnih instituta (Zakon o kvaliteti...). Zajednički rad Nacionalnog vijeća, Agencije i ministarstava treba dovesti do revizije mreže visokih učilišta, modernizacije obrazovnih programa i uključivanja javnih instituta u obrazovni sustav.

Našim programom predviđena je značajnija uloga Vlade RH i inter-resorni pristup u kreiranju politike u visokom obrazovanju i znanosti, posebice suradnja u segmentu istraživanja i razvoja, a time i aktivnija uloga sveučilišta i velikih javnih instituta u razvoju društva i gospodarstva.

Uz to cilj je bolje prilagođavanje obrazovnog sustava tržištu rada i potrebama gospodarstva te poticanje studija deficitarnih zanimanja, ICT i STEM područja.

Smatrate li da treba izmijeniti zakone koji reguliraju studentsko organiziranje i predstavljanje? Ako da, na koji način?

Trenutno zakonsko rješenje koje regulira rad studentskih zborova nije ispunilo očekivanja u potpunosti i stoga je potrebno izmijeniti postojeći Zakon o studentskom zboru i drugim studentskim organizacijama po uzoru na rješenja u zemljama srednja Europe. Posebno želimo istaknuti problem nepostojanje pravne osobnosti studentskih zborova što onemogućava rad naših studentskih predstavnika u odnosu na kolege u EU. Također, potrebno je jasnije definirati sustav financiranja studentskih zborova, ali i mehanizme kontrole, odnosno sustav odgovornosti.

Smatrate li da se studentski rad i studentska praksa u struci trebaju uvažiti kao radni staž/iskustvo prilikom prijavljivanja za željeno radno mjesto? Ako da, koji bi se pozitivni efekti postigli ovom mjerom?

Smatramo da je studentski rad veoma bitan s aspekta stjecanja novih znanja i vještina, ali i kao socijalna komponenta koja određenom broju studenata uopće omogućava studij. Iz tog razloga ćemo ukinuti prag do kojeg su studenti roditeljima priznati kao porezni odbitak te ga izjednačiti s trenutnim pragom od 50 000 kn prihoda putem student servisa godišnje na koji studenti ne moraju plaćati porez.

Smatramo da se svaki rad pa tako i rad preko student servisa odnosno studentska praksa trebaju uvažiti kao određeno radno iskustvo prilikom prijavljivanja na natječeaje za radna mjesta. Većina studenata za vrijeme studija radi na raznim studentskim poslovima i stječe dragocjeno iskustvo, uvažavanjem tog iskustva pospješilo bi se zapošljavanje mladih jer nemoguće je naći bilo kakav natječaj za posao, a da se ne traži radno iskustvo.

Smatrate li da bi uvođenje vaučerizacije u obrazovni sustav (obrazovanje subvencionirano od države, ali sama ustanova koja provodi obrazovni proces može biti i privatna) bio pozitivan korak?

S obzirom na trenutačno stanje i kroničnu podfinanciranost, smatramo da bi takav potez doveo do drastičnog pada kvalitete sustava visokog obrazovanja. Osim toga, uvođenje vaučera nužno vodi do privatizacije čitavog sustava - što ne smatramo ni dobrim ni korisnim za Hrvatsku.

Još je bivša HDZ-ova vlada uvela to da svi redoviti studenti javnih visokih učilišta besplatno studiraju sve dok ispunjavaju uvjete studija. Nakon što u taj sustav uvedemo već spominjano programsko financiranje, zasigurno će se povećati kvaliteta visokog obrazovanja i znanosti. I najnovija istraživanja koja su provedena u više zemalja EU pokazuju korelaciju između povećanja autonomije visokoškolskih organizacija i njihove kvalitete. A da bi se postigla veća autonomija, ali i odgovornost nužno je donijeti hitno takva zakonska rješenja koja će omogućiti upravo već spomenuto pravo ili puno programsko financiranje. Ovo je u našem programu visoko prioritarno pitanje i to kano rješiti tijekom prve godine mandata.

Koje mjere predviđate za povećanje dostupnosti visokog obrazovanja učenicima i studentima iz navedenih skupina smanjenih mogućnosti?

1. Osobe s invaliditetom
2. Osobe slabijih materijalnih uvjeta i/ili nižeg socioekonomskog statusa
3. Osobe koje žive dalje od akademskih centara
4. Članovi nacionalnih manjima

1. Osobe s invaliditetom, odnosno redoviti studenti, imaju subvencioniran dio prijevoza. Za akademsku godinu 2014./15. visina potpore bila je 1000 kuna mjesečno. U našem programu predlažemo da ta potpora ne bude samo djelomična već cjelovita, dakle da se prijevoz redovitim studentima s invaliditetom u cijelosti podmiri. Svim studentima s invaliditetom fakulteti i Visoke škole moraju omogućiti jednostavan fizički pristup ugradnjom pomagala koja taj pristup omogućuju. Mnogi fakulteti taj su problem kvalitetno riješili, ali treba ustrajati na tome da sve visokoškolske ustanove riješe kvalitetno taj problem. Regulirani su i načini pristupanja ispitima za osobe koje imaju poteškoća sa sluhom, govorom ili vidom. Osloboditi ih plaćanja ECTS bodova s obzirom na imovinski status.

2. Osobe slabijih materijalnih uvjeta imaju prioritet pri smještaju u studentske domove kao i prioritete pri stipendiranju. Uveden je cenzus prema kojem se reguliraju stipendije. U prioritetima pri dobivanju stipendija u našem programu stoji i mogućnost povoljnijeg kreditiranja studenata slabijih materijalnih uvjeta. Treba ih osloboditi ih plaćanja ECTS bodova s obzirom na imovinski status.

3. Redovitim studentima koji žive dalje od akademskih centara treba subvencionirati prijevoz. To smo već naznačili u drugom pitanju. Europska praksa je omogućiti im predavanja i vježbe na daljinu, tj. e-učenje.

4. Provest ćemo niz mjera usmjerenih na poboljšanje studentskog standarda osoba lošijeg socioekonomskog statusa te povećanje dostupnosti visokog obrazovanja za osobe kojima nijedan roditelj nije visoko obrazovan što je čest slučaj kod pojedinih nacionalnih manjina koje nisu dovoljno integrirane u obrazovni sustav. Ovo se prije svega odnosi na razvoj boljeg modela stipendiranja pripadnika nacionalnih manjina.

Na koji način planirate uključiti struku (poslodavce i asocijacije gospodarstvenika) u sukreiranje obrazovnih politika i definiranja ishoda učenja u studijskim programima na visokim učilištima?

Izmjenama zakona o HKO koji je trenutno u postupku izmjene zbog presude Ustavnog suda predviđet ćemo jače uključivanje gospodarskih asocijacija kako bi se konačno kvalifikacije i kompetencije koje iz njih proizlaze prilagodile potrebama gospodarstva odnosno tržišta rada. Obrazovna politika je jedna od najvažnijih nacionalnih politika. Zbog toga je pri definiranju obrazovne politike nužno mobilizirati sve relevantne interesne dionike društva. Prije svega tu mislimo i na gospodarske subjekte jer globalizacija i razvoj tehnologija jasno pokazuju da bez vrhunski obrazovanih kadrova nema ni prosperitetnog gospodarstva. Ti trendovi moraju biti ugrađeni u definirani u ishodima učenja.

Dodatni izazov obrazovne politike je kako naći modele obrazovanja mladih za zanimanja koja danas ne postoje i koje će današnji studenti obavljati za 20-ak godina na vrhuncu njihove karijere. Ovim pitanjima se sustav visokog obrazovanja do sada kod nas bavio više teoretski, a mi kanimo ovom važnom pitanju pristupiti aktivno i sustavno izradom planova i smjernica na nacionalnoj razini.

Smatrate li da razine cjelovitih i djelomičnih kvalifikacija koje su definirane unutar HKO-a trebaju pratiti smjernice i zadane okvire koji proizlaze iz Europskog kvalifikacijskog okvira ?

Budući da je HKO instrument kojim se uređuje sustav kvalifikacija u Hrvatskoj koji za cilj ima jasno definiranje sadržaja kvalifikacija i s tim povezane ishode učenja, uvođenjem istog u hrvatski obrazovni sustav se postiže jasnoća i prepoznatljivost kvalifikacija. Usklađivanjem HKO-a s Europskim kvalifikacijskim okvirom se osigurava prepoznatljivost hrvatskih kvalifikacija i na europskom tržištu što jamči veću mobilnost i konkurentnost. S obzirom na to da je HKO jedini instrument koji omogućuje poveznicu obrazovanja i tržišta rada na sustavan način šteta je da je on za vrijeme mandata ministra Jovanovića nekvalitetno i nestručno pripremljen jer se njegovim rušenjem u pitanje dovodi prepoznatljivost hrvatskih diploma na europskom tržištu i samim time i pristup tržištu.

Osim toga, kao što smo već napomenuli, izmjenama Zakona o HKO koji je trenutno u postupku izmjene zbog presude Ustavnog suda predviđet ćemo jače uključivanje gospodarskih asocijacija kako bi se konačno kvalifikacije i kompetencije koje iz njih proizlaze prilagodile potrebama gospodarstva odnosno tržišta rada.

Smatrate li binarni sustav, koji je definiran unutar Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, kvalitetnim temeljem za razvoj visokog obrazovanja u RH? Ako da, na koji način planirate podići razinu kvalitete sveučilišnih i stručnih studija u RH?

Binarni sustav u obrazovanju je dobra osnova koju treba konstantno unaprijeđivati. Uz akademske odnosno sveučilišne studije, nužno je razvijati i jačati stručne studije. Ono na čemu trebamo poraditi je protočnost između ta dva sustava uz jasno naznačene kriterije kako bi studenti znali uvjete prelaska iz jedne vertikale u drugu i prije početka studija. Razvijeni sustavi visokog obrazovanja potiču takvu protočnost što dovodi do raznolikijeg sustava i veće konkurencije. Upravo je konkurencija unutar visokoobrazovnog sustava ono što dovodi do visoke kvalitete.

Suočeni s konkurencijom, posloводства visokih učilišta postaju motiviranija za inoviranje svojih programa i podizanje kvalitete rada profesora i studenata. Ipak, ne smijemo dozvoliti inflaciju visokoobrazovnih institucija upitne kvalitete te ćemo se založiti za strožu akreditaciju postojećih studijskih programa i ispunjavanje strožih kriterija za otvaranje novih visokoškolskih institucija. Ako razmotrimo najrazvijenije visokoobrazovne sustave kao što su američki, britanski ili australski vrlo lako možemo zaključiti da su raznolikost i konkurencija dovele do visoke kvalitete.

Hrvatska demokratska zajednica